

EL SISTEMA AGROALIMENTARI DE LA COMUNITAT VALENCIANA

1. Introducció
2. Importància econòmica del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana
3. Ocupació en el Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana
4. Evolució del VAB i de l'ocupació del Sistema Agroalimentari
5. Importància del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana a Espanya
6. Sistema pesquer alimentari

El Sistema Agroalimentari (SAA) està format per un conjunt d'activitats econòmiques que possibiliten atendre la demanda d'aliments de la societat en temps, quantitat i qualitat suficients. Així, el SAA comprén la indústria d'*inputs* i serveis a l'agricultura i a la indústria alimentària, la producció agrària, la indústria alimentària, el transport i l'emmagatzematge i la distribució agroalimentària.

El VAB generat pel SAA de la Comunitat Valenciana va arribar als 10.718 milions d'euros en 2020, xifra que representant l'11,2% del VAB total de l'economia.

El número d'ocupats en el Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana va ser de 277.102 persones en 2020, la qual cosa suposava el 13,7% del total de l'economia.

De 2014 a 2020 el VAB del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana, considerant les importacions, s'ha incrementat un 5,5% i l'ocupació un 17,3%.

El VAB del Sistema Agroalimentari (amb importacions) de la Comunitat Valenciana sobre Espanya va suposar en 2020 el 9,9% i les persones ocupades el 10,4%, percentatges superiors al pes relatiu del sector serveis de la Comunitat Valenciana sobre Espanya.

La contribució del sistema pesquer alimentari a l'economia de la Comunitat Valenciana s'estima en 429 milions d'euros de VAB i 8.582 ocupacions en 2020.

El conjunt del Sistema Agroalimentari i el sistema pesquer alimentari va representar l'11,7% del VAB i el 14,1% de l'ocupació del total de l'economia de la Comunitat Valenciana en 2020.

1. INTRODUCCIÓ

Les fonts tradicionals d'informació estadística permeten conèixer el VAB i l'ocupació del sector primari i de la indústria d'aliments, begudes i tabac, però no de les activitats directament lligades a aquests al llarg de la cadena agroalimentària. El pes del Sistema Agroalimentari és molt superior al que es dedueix de la quantificació estricta del VAB i de l'ocupació generats pel sector agrari i per la indústria agroalimentària.

En les activitats i serveis exercits en el Sistema Agroalimentari es generen una sèrie de valors afegits i ocupacions susceptibles de ser quantificats, i aquest és el propòsit d'aquest informe. No es pretén substituir els indicadors agregats habituals (VAB i persones ocupades del sector agrari i de la indústria agroalimentària), sinó, més prompte, al contrari, té com finalitat complementar-lo, de manera que permeta una valoració més àmplia de la dimensió econòmica i social del sector i de la seua transcendència per a l'economia valenciana.

El Sistema Agroalimentari (SAA) està format per un conjunt d'activitats econòmiques que possibiliten atendre la demanda d'aliments de la societat en temps, quantitat i qualitat suficients.

El Sistema Agroalimentari es compon d'un conjunt de fases que comprenen la producció primària agrícola-ramadera i la transformació posterior dels seus productes per la indústria agroalimentària, el conjunt d'empreses fabricadores d'*inputs* agraris (fertilitzants, fitosanitaris, etc.) i prestadores de serveis a l'agricultura i a la indústria alimentària (de finançament, consultoria, enginyeria, etc.), les activitats de transport i emmagatzematge, així com la posterior distribució majorista i minorista dels béns agroalimentaris produïts i importats.

La Comissió Europea, cada vegada més conscient de la importància de les diferents fases de la cadena alimentària, va publicar en 2020 la [Comunicació sobre l'estratègia "de la granja a la taula" per a un sistema alimentari just, saludable i respectuós amb el medi ambient](#), amb un enfocament global de totes les fases del Sistema Agroalimentari.

A continuació, s'enumeren les cinc fases que componen el Sistema Agroalimentari:

Fase 1. Indústria d'*inputs* i empreses de serveis a l'agricultura i a la indústria agroalimentària

Fase 2. Producció agrícola i ramadera

Fase 3. Indústria agroalimentària

Fase 4. Transport i emmagatzematge agroalimentari

Fase 5. Distribució alimentària

Així mateix, es defineix com a complex agroalimentari la suma de les fases 2 i 3, és a dir la producció agrícola i ramadera i la indústria agroalimentària.

L'objecte d'aquest informe és estimar el valor afegit brut (VAB) generat i el nombre de persones ocupades en el Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana en 2020 i la seua evolució, així com el seu pes en el conjunt d'Espanya. A aquest efecte, se subdivideix el Sistema Agroalimentari en les seues cinc fases, estimant el VAB i el

número d'ocupats en cadascuna. En el Sistema Agroalimentari s'exclouen els productes procedents de la pesca, ja que l'especial particularitat del seu mercat exigeix una anàlisi diferenciada. No obstant això, en l'últim punt d'aquest informe es realitza també una estimació succinta del VAB i de l'ocupació del sistema pesquer alimentari.

El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació va publicar l'octubre de 2013 el document "[Agrinfo núm. 23. Contribució del Sistema Agroalimentari a l'Economia Espanyola](#)", amb una metodologia per a la quantificació del VAB i de l'ocupació del Sistema Agroalimentari espanyol. Sobre la base d'aquesta metodologia, s'estima en aquest informe la importància, tant econòmica com en termes d'ocupació, del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana.

Atés que l'INE no ofereix les dades desagregades de VAB i d'ocupació de cadascuna les fases del Sistema Agroalimentari (excepte en el cas del VAB i ocupació en l'agricultura, ramaderies, silvicultura i pesca i en la indústria agroalimentària), es duu a terme una aproximació a partir del pes relatiu que les respectives activitats relacionades amb el sector agroalimentari tenen sobre el VAB i l'ocupació total del subsector corresponent, siga el de la indústria d'*inputs* i serveis a l'agricultura i a la indústria alimentària, el dels transports o el de la distribució, tant majorista com detallista.

A partir de la informació disponible, per a obtindre aquest pes relatiu es recorre a una variable *proxy* que represente la facturació de les diferents activitats sectorials en relació amb el sector agroalimentari, així com el pes relatiu de la Comunitat Valenciana a Espanya.

Les fonts de dades utilitzades per a les estimacions del VAB i de les persones ocupades de les diferents fases del Sistema Agroalimentari són, entre altres, la Comptabilitat regional d'Espanya (INE), l'Enquesta de població activa (INE), els comptes econòmics de l'agricultura (CADRECTE), l'estadística estructural d'empreses: sector industrial, sector serveis i sector comerç (INE), les estadístiques de comerç exterior Datacomex (Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme), l'Enquesta permanent de transport de mercaderies per carretera (Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana) i el Panel de consum agroalimentari (MAPA), així com el document "[Agrinfo núm. 34. Contribució del Sistema Agroalimentari a l'economia espanyola 2020](#)".

2. IMPORTÀNCIA ECONÒMICA DEL SISTEMA AGROALIMENTARI DE LA COMUNITAT VALENCIANA

El valor afegit brut (VAB) representa el valor econòmic generat per una unitat o sector productiu en un període de temps determinat. S'obté com a saldo del compte de producció, és a dir, com a diferència entre la producció a preus bàsics i els consums intermedis a preus d'adquisició. La contribució del Sistema Agroalimentari a l'economia es calcula com la suma dels VAB de les seues cinc fases.

La importància relativa del Sistema Agroalimentari en el conjunt de l'economia es valora a través de la seua comparació amb el VAB total.

En VAB generat pel Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana va ser de 10.718 milions d'euros en 2020, xifra que representat l'11,2% del VAB total de l'economia.

Si no es tingueren en compte les importacions de productes agroalimentaris, el VAB del Sistema Agroalimentari arribaria als 9.219 milions d'euros en 2020, el 9,7% del VAB total.

En el cas d'importacions, és necessari distingir entre les importacions d'*inputs* per al procés productiu i importacions d'aliments per al consum. En el primer cas, els productes importats per a la indústria alimentària es comptabilitzen com la seua aportació al VAB de la indústria alimentària, i el transport de productes importats es computa sempre que haja generat valor en el territori autonòmic o nacional. En el cas de les importacions d'aliments (frescos o transformats) per a consum, el fet d'incloure-les-hi o no, té repercussió en el VAB de la distribució agroalimentària. En aquest sentit, en la fase 5 (distribució alimentària) s'ha subdividit l'anàlisi amb i sense importacions d'aliments per al consum.

En el quadre 1 es mostra el VAB del Sistema Agroalimentari i de les seues fases, tenint en compte o no les importacions agroalimentàries, així com el VAB de la pesca i silvicultura, de la indústria no agroalimentària, de la construcció i dels serveis:

Quadre 1. Valor Afegit Brut. Comunitat Valenciana. 2020

2020	C Valenciana	
	Milions €	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	1.320,67	1,38
<i>Producció agrària</i>	2.139,06	2,24
<i>Indústria agroalimentària</i>	2.243,15	2,35
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	643,41	0,67
<i>Distribució alimentària amb importacions</i>	4.371,87	4,58
<i>Distribució alimentària sense importacions</i>	2.872,89	3,01
TOTAL SAA amb importacions	10.718,17	11,22
TOTAL SAA sense importacions	9.219,19	9,65
Pesca i silvicultura	110,64	0,12
Indústria (*)	14.968,48	15,67
Construcció	6.380,31	6,68
Serveis (*) amb importacions	63.325,52	66,31
Serveis (*) sense importacions	64.824,50	67,88
VALOR AFEGIT BRUT TOTAL ECONOMIA	95.503,12	100,00

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el Sistema Agroalimentari

Considerant les importacions, la distribució agroalimentària va suposar el 40,8% del Sistema Agroalimentari, el 20,9% la indústria agroalimentària, el 20,0% la producció agrària, el 12,3% la indústria d'*inputs* i serveis per a l'agricultura i la indústria agroalimentària i el 6,0% el transport i l'emmagatzematge agroalimentari.

El complex agroalimentari (producció agrària i indústria agroalimentària) va generar un VAB de 4.382,2 milions d'euros en 2020, la qual cosa representà el 4,6% del VAB total de l'economia i el 40,9% del VAB del Sistema Agroalimentari amb importacions.

3. OCUPACIÓ EN EL SISTEMA AGROALIMENTARI DE LA COMUNITAT VALENCIANA

El nombre de persones ocupades en el Sistema Agroalimentari (sense incloure-hi pesca) de la Comunitat Valenciana va ser de 277.102 en 2020, la qual cosa suposava el 13,7% del total de l'economia.

La distribució alimentària a l'engròs i al detall va ocupar 129.452 persones en 2020, el 6,4% del total de l'economia i el 46,7% del Sistema Agroalimentari.

El complex agroalimentari (producció agrària i indústria agroalimentària) va ocupar 95.013 persones en 2020, la qual cosa representà el 4,7% de l'ocupació total de l'economia i el 34,3% del total de persones ocupades en el Sistema Agroalimentari.

El transport i l'emmagatzematge agroalimentari va donar ocupació a 47.082 persones, la qual cosa va suposar el 2,3% de l'economia i el 17,0% del Sistema Agroalimentari.

Finalment, la indústria d'*inputs* i serveis per a l'agricultura i la indústria alimentària va ocupar 5.555 persones en 2020 (0,3% de l'economia i 2,0% del Sistema Agroalimentari).

En el quadre 2 es mostra l'ocupació del Sistema Agroalimentari i de les seues fases, així com el de la pesca i silvicultura, de la indústria no agroalimentària, de la construcció i dels serveis:

Quadre 2. Ocupats. Comunitat Valenciana. 2020

2020	C Valenciana	
	Ocupats	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	5.555	0,27
<i>Producció agrària</i>	46.800	2,32
<i>Indústria agroalimentària</i>	48.213	2,39
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	47.082	2,33
<i>Distribució alimentària</i>	129.452	6,41
TOTAL SAA	277.102	13,72
Pesca i silvicultura	2.700	0,13
Indústria (*)	302.632	14,98
Construcció	126.600	6,27
Serveis (*)	1.311.266	64,90
TOTAL ECONOMIA	2.020.300	100,00

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el *Sist. Agroalimentari

El nombre de persones ocupades en el Sistema Agroalimentari és superior al de construcció (126.600 persones) i pròxim al de la indústria no alimentària (302.600 persones).

4. EVOLUCIÓ DEL VAB I DE L'OCUPACIÓ EN EL SECTOR AGROALIMENTARI

En els quadres 3 i 4 es mostra l'evolució del VAB i d'ocupació, considerant els anys 2014 i 2020.

En aquests sis anys el VAB del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana, tenint en compte les importacions, es va incrementar un 5,5%. El VAB de la indústria d'inputs i serveis per a l'agricultura i la indústria alimentària va augmentar un 40,3% i la distribució alimentària (amb importacions) un 17,5%, mentre que la producció agrària es va mantindre estable i va descendir el VAB del transport alimentari un 23,2% i el de la indústria agroalimentària un 11,1%. Cal destacar que l'any 2020 va estar influït pels confinaments a causa de la pandèmia de la COVID-19 i va condicionar la reducció del transport alimentari i, en part, també de la indústria alimentària.

Quadre 3. Evolució del VAB. Comunitat Valenciana. 2014-2020

C.VALENCIANA	2014		2020		2020/2014
	Milions €	%	Milions €	%	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	941,53	1,06	1.320,67	1,38	40,27
<i>Producció agrària</i>	2.138,94	2,42	2.139,06	2,24	0,01
<i>Indústria agroalimentària</i>	2.523,02	2,85	2.243,15	2,35	-11,09
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	837,54	0,95	643,41	0,67	-23,18
<i>Distribució alimentària amb importacions</i>	3.719,20	4,20	4.371,87	4,58	17,55
<i>Distribució alimentària sense importacions</i>	2.695,03	3,05	2.872,89	3,01	6,60
TOTAL SAA amb importacions	10.160,23	11,48	10.718,17	11,22	5,49
TOTAL SAA sense importacions	9.136,06	10,32	9.219,19	9,65	0,91
Pesca i silvicultura	124,00	0,14	110,64	0,12	-10,78
Indústria (*)	13.563,00	15,33	14.968,48	15,67	10,36
Construcció	5.689,00	6,43	6.380,31	6,68	12,15
Serveis (*) amb importacions	58.965,00	66,63	63.325,52	66,31	7,40
Serveis (*) sense importacions	59.989,00	67,78	64.824,50	67,88	8,06
VALOR AFEGIT BRUT TOTAL ECONOMIA	88.502,00	100,00	95.503,12	100,00	7,91

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el Sistema Agroalimentari

De 2014 a 2020 l'ocupació del Sistema Agroalimentari va evolucionar favorablement, amb un increment que va arribar al 17,3%, superior a l'augment percentual tant del total de l'economia com de la indústria no agroalimentària, del sector serveis i de la pesca i silvicultura.

Quadre 4. Evolució de l'ocupació. Comunitat Valenciana. 2014-2020

C.VALENCIANA	2014		2020		2020/2014
	Ocupats	%	Ocupats	%	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	3.978	0,22	5.555	0,27	39,65
<i>Producció agrària</i>	52.472	2,91	46.800	2,32	-10,81
<i>Indústria agroalimentària</i>	36.953	2,05	48.213	2,39	30,47
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	38.517	2,14	47.082	2,33	22,24
<i>Distribució alimentària</i>	104.235	5,79	129.452	6,41	24,19
TOTAL SAA	236.155	13,11	277.102	13,72	17,34
Pesca i silvicultura	2.328	0,13	2.700	0,13	15,98
Indústria (*)	262.247	14,56	302.632	14,98	15,40
Construcció	102.200	5,67	126.600	6,27	23,87
Serveis (*)	1.197.970	66,52	1.311.266	64,90	9,46
TOTAL ECONOMIA	1.800.900	100	2.020.300	100,00	12,18

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el Sistema Agroalimentari

A excepció de la fase de producció agrària, en la qual van disminuir les persones ocupades (-10,8%), en totes les fases es van incrementar. Així, l'ocupació va augmentar el 39,6% en la indústria d'inputs i serveis, el 30,5% en la indústria alimentària, el 24,2% en la distribució alimentària i el 22,2% en el transport i l'emmagatzematge alimentari.

5. IMPORTÀNCIA DEL SISTEMA AGROALIMENTARI DE LA COMUNITAT VALENCIANA A ESPANYA

En els quadres 5 i 6 es mostra la importància del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana dins del Sistema Agroalimentari d'Espanya l'any 2020, en termes de VAB i ocupació respectivament.

Quadre 5. VAB de la Comunitat Valenciana en comparació amb Espanya. 2020

2020	C Valenciana		Espanya		CV/ESP
	Milions €	%	Milions €	%	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	1.320,67	1,38	13.546,76	1,33	9,75
<i>Producció agrària</i>	2.139,06	2,24	28.570,00	2,80	7,49
<i>Indústria agroalimentària</i>	2.243,15	2,35	23.646,95	2,32	9,49
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	643,41	0,67	5.847,95	0,57	11,00
<i>Distribució alimentària amb importacions</i>	4.371,87	4,58	36.740,00	3,60	11,90
<i>Distribució alimentària sense importacions</i>	2.872,89	3,01	26.362,00	2,58	10,90
TOTAL SAA amb importacions	10.718,17	11,22	108.351,66	10,62	9,89
TOTAL SAA sense importacions	9.219,19	9,65	97.973,66	9,60	9,41
Pesca i silvicultura	110,64	0,12	1.941,00	0,19	5,70
Indústria (*)	14.968,48	15,67	132.283,40	12,97	11,32
Construcció	6.380,31	6,68	61.880,00	6,07	10,31
Serveis (*) amb importacions	63.325,52	66,31	715.608,93	70,15	8,85
Serveis (*) sense importacions	64.824,50	67,88	725.986,93	71,17	8,93
VALOR AFEGIT BRUT TOTAL ECONOMIA	95.503,12	100,00	1.020.065,00	100,00	9,36

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el Sistema Agroalimentari

Quadre 6. Ocupació de la Comunitat Valenciana en comparació amb Espanya. 2020

2020	C Valenciana		Espanya		CV/ESP
	Ocupats	%	Ocupats	%	%
<i>Indústria inputs i serveis agr. i ind.alim.</i>	5.555	0,27	56.113	0,29	9,90
<i>Producció agrària</i>	46.800	2,32	697.800	3,63	6,71
<i>Indústria agroalimentària</i>	48.213	2,39	497.250	2,59	9,70
<i>Transport i emmagatzematge agroalimentari</i>	47.082	2,33	331.561	1,73	14,20
<i>Distribució alimentària</i>	129.452	6,41	1.087.832	5,67	11,90
TOTAL SAA	277.102	13,72	2.670.556	13,91	10,38
Pesca i silvicultura	2.700	0,13	67.500	0,35	4,00
Indústria (*)	302.632	14,98	2.144.837	11,17	14,11
Construcció	126.600	6,27	1.244.100	6,48	10,18
Serveis (*)	1.311.266	64,90	13.075.432	68,09	10,03
TOTAL ECONOMIA	2.020.300	100,00	19.202.425	100,00	10,52

(*) Minorats en les quanties obtingudes en les fases o activitats relacionades amb el Sistema Agroalimentari

El VAB del Sistema Agroalimentari (amb importacions) de la Comunitat Valenciana sobre Espanya va suposar en 2020 el 9,9%, percentatge superior al pes del sector serveis. En les fases de transport i distribució alimentaris, el VAB de la Comunitat

Valenciana va superar el 10%, mentre que en les altres fases va ser inferior a aquest percentatge.

Les persones ocupades del Sistema Agroalimentari de la Comunitat Valenciana sobre Espanya van representar en 2020 el 10,4%, percentatge lleugerament superior al pes relatiu del sector serveis i de la construcció.

Les persones empleades a la Comunitat Valenciana van representar respecte a Espanya el 14,2% en el transport i l'emmagatzematge alimentari, l'11,9% en la distribució alimentària, el 9,9% en la indústria d'*inputs* i serveis per a l'agricultura i la indústria alimentària, el 9,7% en la indústria alimentària i el 6,7% en la producció agrària.

6. SISTEMA PESQUER ALIMENTARI

El sistema pesquer alimentari comprén la producció primària pesquera i aquícola, la indústria transformadora dels seus productes, les empreses fabricadores d'*inputs* i les prestadores de serveis, les activitats de transport i emmagatzematge, així com totes aquelles activitats de distribució a l'engròs i al detall dels productes pesquers alimentaris.

De manera anàloga a l'estimació del VAB i de l'ocupació del Sistema Agroalimentari, el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, en el document "[Sèrie Pesca n. 6. Contribució del sistema pesquer alimentari a l'Economia Espanyola.2020](#)", va estimar que el sistema pesquer alimentari va generar a Espanya un VAB de 8.586 milions d'euros i 171.645 ocupacions en 2020. Tenint en compte que la Comunitat Valenciana representa el 5% del valor de la pesca desembarcada i l'aquicultura d'Espanya, la contribució del sistema pesquer alimentari a l'economia de la Comunitat Valenciana s'estima en 429 milions d'euros i 8.582 ocupacions en 2020, la qual cosa suposa, respectivament, el 0,45% i el 0,42% de l'economia valenciana.

Així, el conjunt del Sistema Agroalimentari i el sistema pesquer alimentari va representar l'any 2020 l'11,67% del VAB i el 14,14% de l'ocupació del total de l'economia de la Comunitat Valenciana.